

Jolsvai András
Holnapra jobb lesz

Scolar

1

Déltájban kezdett terjedni a hír Akáctelken, a csontleves és a rántott hús illatával együtt, hogy Eleket kien-gedik. Az uborkasalátával aztán megjött a hazatérésé-nek híre is. Azt mondják, alig változott valamit, sápadt, és kiállanak kicsit az arcsontjai, de a mosolya a régi. Úgy hírlett, hajnalban ért haza a váci vonattal, megfür-dött, és azóta alszik. Özvegy Szeredásné mindenesetre bezárta a nagykaput, és leeresztette a redőnyöket a Ta-vasz utcai házban. Czakó Teréz, így beszél, elájult a hírre, ki kellett hívni hozzá a Fedor doktort, hogy élet-re injekciózza.

Három körül kezdtek gyülekezni a férfiak a Bodó-nál. A Bodó Akáctelek legfrekvenciáltabb kocsmája volt, egyben a legrégebbi is, és bár akkoriban egyszerűen italboltnak hívták, de mi, akáctelkiek persze még ek-kor is a régi tulajdonosa nevére emlegettük, Bodónak. Igazi falusi kocsmá volt, hosszú, téglalap forma, két-szárnyú ajtaját éjszakára vasrolóval és lakatokkal zárták le, mint a tejszarnokokét, de apró ablakai leszaladtak egész a vasútig, párkányukon lusta macskák és még lus-tább muskátlik terpeszkedtek. A sötét ivótérben négy asztal meg két ivópult zsúfolódott, hátul a pléhvel fe-dett ütött-kopott söntéspult, mélyedéseiben megült a sörhab meg a fröccsalj, mögötte kármentő, hamar po-

rosodó pálinkásüvegekkel és egy néprádióval, melyből folyamatosan ömlött a Petőfi adó teljes vasárnapi kínálata, a Jó ebédhez szól a nóta, az Operett-egyveleg meg a Szívküldi. A kocsmához udvar is tartozott, léckerítéssel, fateknős kuglipályával és egy mindig koszos komondorral. Az udvarról nyílt a hajdani nyári konyha meg a kamra, melyeket a krónikus lakáshiány tíz éve ideiglenes lakássá alakított. Ott laktak a Kőszegiék, akik súlyt helyeztek rá, hogy minden módon elhatárolódjanak a kocsmá mondén közönségétől. Ha tehették, vasárnap kora reggel távoztak otthonról – jobbára kirándulni mentek a Pilisbe, a Börzsönybe, vagy látogatóba a vere-segyházi rokonokhoz –, de ha maradtak, akkor is gondosan behajtották a spalettákat, és az orrukat se dugták ki estig. Kőszegi műszakvezető volt a csavargárban, és nem akarta, hogy az a látszat alakuljon ki róla, ugyanolyan iszákos, mint a többi akáctelki. Ostromlott várban élt, úgy képzelte, s amikor hétköznapokon ki-kitört, Zrínyiként rontott rá a lakásosztályra, de csak bizonytalan ígéreteket kapott: „Talán a következő ötéves tervben az ön problémáját is orvosolhatjuk, Kőszegi elvtárs!”

A kocsmárosi tisztet ez idő tájt a Kneifer Feri töltötte be, akit a helyiek persze csak Kneiferinek hívtak. Kneiferi az öreg Bodó legkisebb lányának a férje volt, így hát voltaképpen benősült a kocsmába, noha ez inkább csak lélektanilag volt így, mint valóságosan. Mert hát mikor a Kneiferi tíz évvel ezelőtt elvette a legkisebb Bodó lányt, az Erzsit, akkor az öreg Bodónak már se kocsmája nem volt, se élete. Utóbbitól részeg katonák fosztották meg negyvenöt telén, akik egyetlen lendületes rohammal bevéve a kocsmát, egyúttal felőröl-

tek minden feltételezett ellenállást is: e rohamnak esett áldozatul az öreg Bodó a kocsmá ajtajában (a katonák hovatartozását illetően évtizedekig eltért a hivatal és a család álláspontja), s néhány évvel később egy államosítási rohammal szemben az üzlet is védtelennek bizonyult. A Bodó rövidesen az Északi Vendéglátó Vállalat egyik névtelen italboltja lett (csak négyjegyű száma különböztette meg a többitől), bár mi, akáctelkiek, mondok, töretlenül Bodónak neveztük. (Ahogy a Tó utcáit Lázoknak, a kettő közöttit pedig, értelemszerűen, Középsőnek.) Az már szinte a véletlen számlájára írható, hogy épp a Kneiferi, aki végzettségét illetően kazánkovács volt, felgyógyulván – lábára esett egy forró sín a járműjavítóban – megpályázta a megüresedett kocsmárosi állást a Bodóban. (A korábbi üzletvezetőt elvitte a mája.) Amikor pedig elnyerte, bizonyos megnyugvással vette tudomásul Akáctelek közönsége, hogy a Bodó visszakerült egykori tulajdonosához. Ezért aztán a Kneiferinek többet elnéztünk, mint másnak. Elnéztük, hogy már nyitáskor részeg, hogy délben két órára bezár és hazamegy ebédelni (ott lakott a Klára utcában, saroknyira a kocsmától, és ebéd után még aludt is egy verset), s hogy többet lop, mint szokás. „Csak a magáét lopja vissza” – ez volt az általános nézet.

Szokatlanul meleg volt azon az áprilisi vasárnapon, a Bodó felé közeledő férfiak panyókára vetették a zakójukat, kigombolták nyaknál a fehér inget, és felhajtották az ujját. A fiatalok akkoriban tavasztól már nemigen hordtak kalapot, de az idősebbek igen: most sűrűn törölgették az izzadságot a homlokukról. Megérkezvén a többség az udvaron fogott helyet magának, apró csoportok alakultak a kuglipálya mellett, a kerítésnél meg

a hátsó kiskapunál. Söröskorsó az egyik kézben, a másik – mikor épp nem a habot törölte a szájról – zsebben, bicskaközelben. Ha valaki távolról szemlélte volna ezt a jelenetet, minden bizonnyal olyannak találja, mint a többi tavaszi vasárnapot. Pedig a levegőben különös feszültség vibrált, s a viszontlátás öröme és szégyene festette élénkebbre az arcokat. A sörözgető férfiak nem szóltak egymáshoz, a csendet csak távoli kutyaugatás és a söntésből kihallatszó magyar nóta tompította.

Fél négykor megjött a Kollányi Szepi meg a Gellér Dodó. Dodó egy kavicsot rugdalt végig a Tavasz utcán, utánanyargalva a kocsiútra is, Szepi meg egy régi Zerkovitz-slágert fütyörészett, *Bözsi, ne sírjon, Bözsi-kém drága, feledjen el*. Hangos és jókedvű *agyistennel* köszöntötték a többieket, aztán bemasíroztak a kocsmába, leültek a középső asztalhoz, és kértek két pálinkát a Kneiferitől.

– Isten, isten! – mondták, felálltak, koccintottak, visszaültek.

Mintha egy népszínmű harmadik felvonásában lennénk, erre a végszóra elindultak a férfiak az udvarról a söntés felé. Az idősebbek leültek, a többiek meg körbeálltak a falnál: negyedóra múltán mozdulni se nagyon lehetett odabenn. Nem is nagyon mozdult senki.

Négy óra után nem sokkal megjött az Elek is. Kócos volt, meg gyűrött, nagy kék szeme csodálkozva nézett a világba, mintha valami mély álomból ébredne – legalábbis így mesélte a Rékai úr, aki a kocsmá ajtajánál állt, ezért aztán hosszabban nézhette rég látott szomszédját, mint a többiek. Elek, az elbeszélések szerint egyetlen szót sem szólt, még csak nem is köszönt, amikor belépett. A többiek utat engedtek neki, ő leült kö-

zépre, a Szepiek asztalához, a Dodó meg felemelte mutatoujját a Kneiferi felé, jelezve, hogy jöhet a következő kör. A kocsmáros sorban kitöltötte a pálinkákat, a pult közeliék továbbadták, aztán megint tovább: a kocsmaközönsége megvárta, míg minden pohár kézbe kerül (a borospoharak meg a söröskancsók is be lettek fogva), aztán egyszerre lendültek a karok a szájak felé.

Amikor meg visszavándoroltak a söntésbe, akkor a Szepi emelte fel az ujját, és kezdődött minden előlről. Újabb és újabb hangtalan körök követték egymást, a poharak kézről kézre, szájról szájra jártak, a kezek sorban emelkedtek, jelezve, éppen ki a bálánya. Leke-rültek a kalapok, a zakók, az alkohol vörösre festette az arcokat. És mentek-mentek a körök egyetlen hang nélkül órákon át. Mintha néma, fájdalmas halotti to-ron lettünk volna. Vagy születésnapon. Vagy a kettő különös keverékén. Aki nem bírta, lassított vagy a kert végében könnyített magán, aztán visszabotorkált a helyére, és ivott tovább.

A Bodó nyolckor zárt vasárnaponként, de most senkinek nem jutott eszébe távozni. Negyed kilenckor megérkezett kopott biciklijén Tábori tizedes, a körzeti rendőr, hogy intézkedjék, de aztán, hogy megtudta, mi folyik odabent, letámasztotta a kerékpárját egy kátrányos villanyoszlop mellé, majd megállt a bejárat előtt, „bor, sör, pálinka, hűsítő italok”, s gumibotját ütemesen a bal tenyerébe csapkodva akció közelbe helyezte magát. Igaz, nem lehetett megállapítani, hogy a bentieket védi-e így a külvilágtól, vagy a kintieket a bentlétől, de ennek tisztázására szerencsére nem volt sem ok, sem igény. Kilenc előtt Elek leájult a székről (hosszú évek óta nem ivott alkoholt), akkor a Szepi meg a Dodó fel-

nyalábolták, és hazavitték a Szeredás-házba. Úgy aludt el, ruhástul, csak a cipőjét bírták lerángatni róla.

– Jaj, istenem – mondta az anyja –, jaj, istenem, csak baja ne essék.

Nem lehet tudni, az alkoholra vagy az estére gondolt-e ebben a pillanatban.

Hogy Szepiék elmentek, a kocsmá közönsége is oszlanlani kezdett. Mindenki, aki visszavitte a poharát, tehetőségéhez mérten egy-két bankjegyet is mellé tett. Kneiferi hamar látta, hogy anyagilag is eredményes napot zárt. Mire rendet rakott, elmosogatott és fölmosott, csaknem éjfélre járt. Akáctekek már aludt, ahogy az utcai lámpák többsége is. Kneiferi először nem is vette észre Tábori tizedest, ahogy kilépett az akácfa mellől, ahol a kerékpárját tartotta. Csak a csizmája nyikorgására fordult meg.

– Erről most mit írjak, bassza meg? – kérdezte a közege a kocsmárost.

– És én? – kérdezett vissza az, sóhajtva.

2

Három másnapos férfi üldögélt a Duna-parti homokon. Szepi időnként bevizezte a zsebkendőjét, és a homlokára tette, Dodó kortyolt egyet a belső zsebében lapuló üvegből, Elek meg csak sápadt volt, karikás szemű. Törökülésben ült a fövényen, és a keze ügyébe eső kavicokat hajigálta a folyóba.

– Mihez fogsz most kezdeni? – kérdezte tőle Dodó.

– Elveszem a Terézt. – A mondat karcosabbra sikeredett a tervezettnél. Jött egy bizonytalan kérdés utána. – Elveszem?

– El – felelték a barátai. – Nincs senkije, rád vár azóta is.

Megkönnyebbült sóhaj szakadt föl Elek melléből.

– A többit még nem tudom. Még két évig el vagyok tiltva a közügyektől. Az mit jelent, Szepi?

Dr. Kollányi Dömötör József elhúzta a száját.

– Jogilag annyit, hogy nem lehet belőled az Elnöki Tanács elnöke. Vagyis, hogy nem vagy se választó, se választható.

– Lakóbizottsági elnök se lehet? – kérdezte Dodó, mert rosszul viselte a feszültséget.

– Se.

– És nem jogilag?

Szepinek megrándult az arca.

– Hát, azt hiszem, nem kapsz útlevelet, és – itt kivárt egy kicsit –, egy darabig nem mehetsz vissza az egyetemre.

– Mekkora darab ez, Szepikém?

– Egy-két év, szerintem.

Hosszú hallgatás lett ebből. Elek a halakat terrorizálta a kavicsaival, Dodó a körmét rágta – mindig így tett, ha ideges volt –, Szepi jajgatott a jéghideg zsebkendő alatt.

– Akarsz mesélni? – kérdezte Szepi végül.

– Nem. Még nem – válaszolta Elek.

– Akkor mesélek én. Emlékszel arra a lányra, akivel a Danuvia bálon táncoltál, mielőtt...

– Mielőtt elvittek?

– Igen.

– Arra a feketére, akinek derékig ért a copfja?

Szepi bólintott.

– Ő a feleségem. A szülei néhány éve meghaltak, ott lakunk most az ő Tél utcai házukban, gyerekünk még nincs, de szeretnénk. Rózsának hívják egyébként.

– Tényleg – mélázott Elek –, most eszembe jutott az illata is.

Azon a vasárnapon Teréz lement a kunfehértói rokonokhoz, a fiúk meg rábeszélyték Eleket, tartson velük a Danuvia kultúrházába. Elek nem érezte jól magát – nem is igen szeretett táncolni, komolyan udvarolni nem akart, flörtölni nem volt kedve –, két-három tánc után kiment az utcára, ott cigarettázott, a falat támasztva, amíg Dodóék kimulatják magukat. El is felejtette már az egészszet, de hogy Szepi előhozta a dolgot, eszébe jutott a táncterem, a zenekar, az illatok, az a lány, minden. Hogy miket meg nem őriz az

ember az emlékeiben, gondolta magában, és elmosolyodott.

– Hát felkérte Te is?

– Felkértem, elkértem, megkértem. Persze nem volt ilyen egyszerű. Akkor elsodródtunk egymás mellől, nem tudtam se a címét, se a vezetéknevét, két év múlva botlottam bele a lámpagyári strandon. Akkor már nem is engedtem el a kezét.

– És mi a vezetékneve?

– Most már Kollányi, azelőtt Kalmárnak hívták.

– Gratulálok.

– Egyébként meg az van még, hogy a múlt évben véglegesítették ügyvédként a 42. munkaközösségben.

– A Karádinál?

Szepe most hallgatott egy sort.

– Haragszol?

– Rád? – kerekedett el Elek szeme. – Miért haragudnék én rád?

– Tudod jól.

– Szepe, te hülye vagy.

De azért volt mit hallgatni erről is. Merthogy a dolgokat lehetett volna úgy magyarázni, ha valaki nagyon akarja – persze, senki sem akarta nagyon –, hogy a Szepe voltaképpen az Elek helyén lett ügyvéd a dr. Karádi munkaközösségében. Amiből annyi igaz, hogy Karádi sok-sok évvel ezelőtt – gimnazisták voltak még – megígérte az Eleknek, hogy odaveszi magához bojtárnak, ha elvégezte az egyetemet. És az is igaz, hogy Szepe voltaképp az Elek kedvéért ment annak idején jogásznak. Hogy a barátja ne legyen ott egyedül. Elek akart ügyvéd lenni (ja, és focista) gyerekkora óta, Szepe meg az Elek barátja akart maradni elsősorban. Ha ehhez a jogi kar

kellett, hát legyen. Szepinek mindegy volt, mit végez, a matematika éppúgy érdekelte, mint az ókori irodalom: közepesen. Arról persze már nem Szepi tehetett, hogy ő elvégezte az egyetemet, Elek pedig nem végezte el.

Igaz, Elek se tehetett róla.

Hogy a csendnek megint lejárt az ideje, Elek szólalt meg:

– Ki van most ott?

– Senki új nincs rajtam kívül. A Roványi tavaly nyugdíjba ment, de azért be-bejár, viszi a régi ügyeit. Fehér Laci elvált, az asszony vitt mindent, házat, kocsit, gyereket...

– Ilyen egy válóperes ügyvéd sorsa – nevetett közbe Dodó –, mindig mondom, hogy nem érdemes megnősülni.

– ...a Tornai Jóska ugyanolyan bohém, mint régen, hetente hatalmas virágcsokrokat küld a feleségének Szegedre. Az asszony primadonna odalenn, s mert elég ritkán látják egymást, remek a házasságuk.

– És Markusovszky bácsi?

– Ugyanabban a pecsétes öltönyben, kitaposott cipőben jár, mint annak idején, és foga is egyre kevesebb van. Nincs is kuncaftja egyáltalán, de ő nem is bánja. Ha kirendelési igény van, Karádi mindig őt küldi, egyébként meg ül az íróasztalánál, és Hegelt olvas. Szerintem pompásan érzi magát.

– És mi van a főnökkel?

– Ugyanolyan hedonista, mint régen. A haja mára elhagyta, de a humorérzéke nem. Minden helyzetből képes a legjobban kijönni, kevés ügyet vállal, de azokat mindig megnyeri. Persze a kisujjában több ész van, mint nekünk összesen.

– Szeretsz vele dolgozni?

Szepe az utolsó pillanatban meglátta az árkot a mondat mögött, és oldalra sasszézott.

– Majd meglátod te is, ha ott leszel.

– Ha egyszer ott leszek.

Dodó nem bírta tovább.

– Meglátjátok, most már minden rendben lesz! – de mire a mondat végére ért, maga is vágott egy apró grimaszt hozzá. – Elfelejtjük az elmúlt éveket, mintha meg se történtek volna. Lexi elveszi a menyasszonyát, aki hűségesen várt rá, aztán elvégzi az egyetemet, és híres ügyvéd lesz, Szepi visszakapja a legjobb barátját, kinek hiányát az én társaságom sem enyhítette igazán...

– Anyádat...

– Anyámat is nagy örömmel tölti majd el ez a tény, hiszen rajtam kívül csak az én Lexi barátomat becsüli igazán, én pedig... – Dodó itt elakadt egy pillanatra, de nem engedte ki a kezéből a kezdeményezést, és alapos oka volt rá – ...végre elmesélhetem, hogy velem mi történt az elmúlt években. Semmi. Semmi az égvilágon.

Felállt, és teljes erejéből belerúgott a parti kavicságyba. A kövecskék nagy porfelhőt verve repültek a víz felé.

Szepe kezdett beszélni a barátja helyett.

– Úgy nézz rá, hogy kétszeres válogatottnak!

– És az is marad!

Dodó hátra se fordult, mereven bámulta a folyót, hogy a többiek ne vegyék észre legördülő könnyeit.

Szepe visszavette a szót, és elmesélte Eleknek, hogy Dodó tavalyelőtt a Cucu helyén bekerült végre a válogatottnak is: ideje volt, évek óta ő volt a szentistváni csapat legjobbja, négy között voltak a Közép-európai

Kupában. Az osztrákok ellen debütált, s bár gólt nem lőtt, a kritikák szerint jobb volt, mint Hanappi. A kapitány komolyan számolt vele a Chile elleni keret összeállításánál, de aztán egy kettős lábszárcsonttörés véget vetett a pályafutásának. Azt suttozták, a fradisták bérelték föl azt a hátvédet a Cérnagyárból, mert Albert inkább Friedmanszkyt látta volna szívesen a fedezetsorban.

– Véletlen volt – szólt közbe Dodó, de nem fordult hátra.

Akárhogy történt is, Dodó, felépült ugyan, de nem lehetett többé terhelni a lábát. Amikor visszavonult, a szövetségnél elintézték, hogy felvegyék a sportlaphoz, ő most a futballrovat helyettes vezetője.

– Él, mint Marci Hevesen – fejezte be Szepi a történetet.

– És a nők? – kérdezte Elek.

– Köszönöm, megvannak! – Dodó most először mosolyodott el igazán.

Elek elmélázott megint. Kissrác korukban mindannyian focisták akartak lenni: egy Szusza, egy Puskás vagy egy Zsengellér. Szepi meg ő, mióta járni tudtak, labdákkal a lábuk körül jártak – mindig akadt a zsebükben vagy a táskájukban egy rongylabda vagy egy gumilabda. Suli után kimentek a Klára utcai grundra, és rugdosták a bőrt, gumit, rongyot, kavicsokat, amíg be nem esteledett. Úgy tízévesek lehettek, amikor egyszer Dodó megjelent a téren, hogy beszállhatna-e.

– Hogy játszhatnánk hárman?

– Ti ketten, én egyedül – mondta Dodó, aztán jól megverte őket. Így lett a barátjuk, és így lett belőle Dodó, hogy mégse második József legyen a Szepi után.

Felsősként mindhármukat leigazolta a Lámpagyár, egy idő után játszottak is együtt, nem is voltak ügyetlenek, de az első perctől látszott, hogy a Dodó az igazi tehetség. Ő már akkor focistának készült, a gimnáziumban is – ahová csak a barátai kedvéért iratkozott be. Elekék átsegítették a dolgozatokon, vizsgákon, de az iskola is végtelen elnézően kezelte Dodó tudományos előmenetelét. Tizenhét éves volt, amikor leigazolta a Herkules, attól kezdve profi labdarúgóként élt. Érettségi után kapott egy sportállást a szövetkezetnél, ahová csak fizetésnapon látogatott be, igaz, akkor udvarolgatott kicsit a lányoknak a bérelszámoláson. Egyébként meg edzett, erősített, nejlonharisnyát csempészett, nőzött és kártyázott a tiszti klubban, mint minden focista. Hogy olvasott is meg színházba is járt, azt a barátainak köszönhette, akik viszont, amikor elkezdték az egyetemet, lassan kikoptak a Lámpagyár csapatából. De tavaszi vasárnapokon megesett, hogy a Dodó meccse után kimentek a Klára utcai rétre, és lejátszották hárman az egész fordulót – Elek Szepesiként közvetítette a támadásokat –, aztán beültek a Bodóba, kértek három sört, és egyszerre játszottak mártogatóst vagy Möszijőt.

„Mintha évtizedekkel ezelőtt történt volna mindez”, gondolta Elek, és sóhajtva végigfeküdt a homokon. Kiheverhetetlen fáradtságot érzett. Soha el nem múlható, reménytelen fáradtságot.